

About the possibility of obtaining information with limited access at the request of a lawyer

Щодо можливості отримання інформації з обмеженим доступом на запит адвоката

Viktor Zaborovsky, Sibilla Buletsa

Key words:

legal aid; lawyer's request; restricted information; secret information; confidential information; official information.

Ключові слова:

правнича допомога; адвокатський запит; інформація з обмеженим доступом; таємна інформація; конфіденційна інформація; службова інформація.

Постановка проблеми. Структурним елементом правового статусу адвоката поряд з обов'язками, гарантіями та відповідальністю є професійні права. Саме від відповідного комплексу таких прав, безпосередньо залежить можливість надання правничої допомоги на професійному рівні. Актуальність даної теми дослідження проявляється насамперед в тому, що одним з основних професійних прав адвоката є право на запит, правова природа якого неодноразово була предметом нашого дослідження¹. Хоча право на адвокатський запит і розглядається як визначальний атрибут адвокатської діяльності, яке повинно забезпечувати можливість для активної процесуальної діяльності адвоката, в той же час наявні законодавчі прогалини та недоліки у практичній реалізації даного права (зокрема, що стосуються можливості отримання інформації з обмеженим доступом), які є явною перепорою у належній його реалізації.

Ступінь наукової розробки проблеми. Проблема визначення правової природи права на адвокатський запит, в тому числі, що стосується можливості отримання інформації з обмеженим доступом була предметом досліджень ряду науковців. Серед вчених, які досліджували окремі аспекти даної проблеми, доцільно виокремити праці Л.І. Богданова, А. Боннера, О. Бортмана, Т.Б. Вільчик, Ю.Л. Грабовського, А. Гурської, І. Гутник, В. Ключкова, Ю. Колос, З.А. Папулової, М.Погорецького, О. Прудкого, А.В. Рагуліна Ю.Ю. Сізнцоваї, та інших. Разом із тим і сьогодні залишається достатня кількість дискусійних питань у даній сфері.

Метою даної статті є дослідження сутності одного з визначальних професійних прав адвоката, а саме права на адвокатський запит в аспекті можливості отримання інформації з обмеженим доступом. Основними **завданнями** автори ставлять перед собою: проаналізувати законодавче регулювання та позиції науковців щодо можливості отримання інформації з обмеженим доступом за адвокатським; розкрити загальні риси конфіденційної, службової та таємної інформації.

Виклад основного матеріалу. Найбільш дискусійним питанням в контексті практичної реалізації професійного права адвоката на запит є можливість суб'єктів звернення відмовити у наданні затребуваної інформації або копій документів, якщо вони містять інформацію з обмеженим доступом.

Слід відмітити, що адвокатський запит не може стосуватися як надання консультацій і роз'яснень положень законодавства, так і можливості отримання інформації (документів) з обмеженим доступом. Якщо перша частина не викликає сумніву врахуючи те, що адвокат є сам фахівцем у галузі права, то застосування другої викликає ряд теоретичних питань та практичних проблем в її застосуванні. Взагалі наявність такого обмеження науковці розглядають як легальну підставою для різних органів і їх посадових осіб відмовляти в наданні інформації, посилаючись на те, що запитувані відомості належать до інформації з обмеженим

¹ Заборовський В.В., Стойка А.В. Право на адвокатський запит як один із основних елементів забезпечення належної реалізації конституційного права особи на професійну правничу допомогу. *Конституційно-правове будівництво на зламі епох: пошуки оптимальних моделей*: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Ужгород, 3-4 травня 2019 р.). Ужгород: Ужгородський національний університет, 2019. С. 160-164.; Заборовський В.В. Правовой анализ некоторых аспектов права адвоката на адвокатский запрос по законодательству Украины. *Евразийская адвокатура*. 2014. № 2 (9). С. 48-51.; Заборовський В.В. Адвокатський запит у світлі прийняття Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». *Вісник Запорізького національного університету: збірник наукових праць. Юридичні науки*. Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2013. № 1(II). С. 24-27.

доступом, і рекомендують звернутися до суду для їх отримання². Наявність подібного правового регулювання, за твердженням Є.М. Буличева і Д.Р. Парвазова свідчить, що законодавець зробив все можливе щоб використання адвокатом цього інструменту для збору інформації з метою реалізації функції захисту фактично було неможливим або позбавлене сенсу³. Все це вказує на необхідність розкриття сутності інформації з обмеженим доступом в контексті можливості її отримання за адвокатським запитом.

Відповідно до положень ст. 21 Закону України «Про інформацію»⁴ та ст. 6 Закону України «Про доступ до публічної інформації» інформацією з обмеженим доступом є:

- конфіденційна інформація;
- службова інформація; та
- таємна інформація.

Проте аналіз положень вищевказаних законів свідчить, що, з одного боку, законодавець передбачає перелік відомостей, які не можуть бути віднесені до інформації з обмеженим доступом (ч. 4 ст. 21 та ч. 5 ст. 6 відповідно), а з іншого – можливість застосування обмеження до інформації потребує дотримання певних умов. Насамперед такі вимоги відтворені в ч. 2 ст. 6 Закону України «Про доступ до публічної інформації», а тому слушною є позиція Ю.Ю. Сізнцова, згідно з якою розпорядник може обмежити доступ до інформації лише за одночасної наявності трьох ознак (якому саме з інтересів загрожує розголошення запитуваної інформації, в чому полягає істотність шкоди цим інтересам від її розголошення, чому шкода від оприлюднення такої інформації переважає право громадськості знати цю інформацію), оскільки належність запитуваної інформації до різновиду обмеженої не є єдиною достатньою підставою для обмеження доступу до неї, оскільки за умови відсутності відповідного висновку, відмова у доступі до публічної інформації, за її твердженням, є необґрунтованою⁵.

В даному випадку потрібно врахувати і положення ч. 7 вищезгадуваної ст. 6 Закону, згідно з якою обмеженню доступу підлягає інформація, а не документ, а тому для ознайомлення надається інформація, доступ до якої необмежений. Неодноразово така позиція була підтверджена і в судовому порядку, які вказували на необхідність надати копії запитуваних документів без зазначення відомостей, доступ до яких обмежено (зокрема, вилучення відомостей шляхом решутування)⁶. Тож адвокат реалізуючи своє професійне право на запит вправі вимагати надати йому як копію документу, оригінал якого і містить інформацію з обмеженим доступом, але є можливість її видалення (без спотворення змісту інформації), так і витяг із документу (без зазначення інформації, доступ до якої обмежено).

Реалізуючи своє право на запит, адвокат повинен врахувати і положення п. 3.3 постанови Пленуму Вищого адміністративного суду України «Про практику застосування адміністративними судами законодавства про доступ до публічної інформації»⁷, за яким на відносини між адвокатом та розпорядником інформації щодо переліку адресатів, до яких може бути направлено адвокатський запит, вимог до такого запиту, питання строків розгляду адвокатських запитів та порядку відшкодування витрат не поширюються вимоги Закону України «Про доступ до публічної інформації».

Розкривши загальні питання щодо можливості отримання адвокатом відомостей, які містять інформацію з обмеженим доступом, вважаємо за доцільне проаналізувати це питання і розрізі видів інформації з обмеженим доступом. Отже, одним із різновидів такої інформації є службова. Правова природа службової інформації розкривається насамперед у ст. 9 вищезгадуваного Закону, аналіз якої вказує, що адвокат перш ніж звернутися із запитом про отримання інформації, яка може бути віднесена до службової повинен ознайомитися з відповідним переліком відомостей, що становлять службову інформацію, доступ до якого не може бути обмежено. Судова практика виходить з того, що до службової інформації може належати й та, яка міститься в документах суб'єктів владних повноважень, що становлять внутрішню службову корес-

² Богданова Л.И. Проблемы применения адвокатского запроса. *Вопросы науки и образования*. 2017. № 14 (26). С. 53; Кобылинская С.В., Пастухов М.М. Проблемы реализации адвокатом права на получение сведений и информации посредством адвокатского запроса. *Аграрное и земельное право*. 2018. № 6. С.75.; Папулова З.А. Адвокатский запрос = Attorney request: проблемы эффективной реализации. *Адвокатская практика*. 2017. № 4. С. 61.

³ Булычев Е.Н., Парвазова Д.Р. Проблемы реализации адвокатом права на получение сведений и информации посредством адвокатского запроса. *Евразийская адвокатура*. 2017. № 2 (27). С. 51.

⁴ Про інформацію: Закон України від 2 жовтня 1992 р. № 2657-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 48. Ст. 650.

⁵ Сізнцова Ю.Ю. Відповідь на адвокатський запит: проблеми та шляхи їх вирішення. *Порівняльно-аналітичне право*. 2017. № 4. Ст. 313-314

⁶ Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суд від 26 листопада 2019 року. URL: reyestr.court.gov.ua/Review/85933915; Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суд від 25 квітня 2018 року, справа №826/22531/15. URL: reyestr.court.gov.ua/Review/73700877; Постанова Шостого апеляційного адміністративного суду від 01 жовтня 2019 року, справа № 826/3857/18. URL: reyestr.court.gov.ua/Review/84675567

⁷ Про практику застосування адміністративними судами законодавства про доступ до публічної інформації: постанова Пленуму Вищого адміністративного суду України від 29 вересня 2016 року № 10. URL: http://www.vasu.gov.ua/plenum/post_plenum/postanova_plenumu_10_29-09-2016/

понденцію (підготовлена будь-яким службовцем усередині суб'єкта владних повноважень та адресатом якого є інша особа чи структурний підрозділ цього суб'єкта)¹.

Конфіденційна інформація є ще одним із видів інформації з обмеженим доступом. Ст. 7 Закону України «Про доступ до публічної інформації» не тільки розкриває зміст поняття «конфіденційна інформація», але і визначає коло її суб'єктів (фізична або юридична особа), режим її використання (її поширення можливе лише за згодою осіб, які обмежили доступ до неї, за винятком – лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини) та переліку інформації, яка не може бути віднесена до конфіденційної. Конфіденційна інформація не може стосуватися суб'єктів владних повноважень, а юридичні особи, за твердженням Ю. Колос та О. Бортман, зазвичай визначають її в положенні про конфіденційну інформацію відповідного підприємства, установи, організації². В свою чергу, зміст поняття «конфіденційна інформація» щодо фізичної особи (персональні дані про неї) розкривається насамперед в рішенні Конституційного Суду України від 20 січня 2012 року № 2-рп/2012³ (зокрема, це інформація про національність, освіту, сімейний стан, релігійні переконання, стан здоров'я, матеріальний стан). Слід врахувати, що певним чином розширює сприйняття конфіденційної інформації й розуміння того, що її різновидом є комерційна таємниця (п. 5.5. згадуваної постанови Пленуму Вищого адміністративного суду України) (зміст якої розкривається, зокрема, в ст. 505 ЦК України). Таке нормативне регулювання дає можливість погодитись із твердженням, що тільки від волі фізичних та юридичних осіб залежить, які саме відомості відносяться до конфіденційної інформації⁴. А тому, на нашу думку, під режим конфіденційної інформації фактично може потрапити будь-яка інформація, що стосується таких суб'єктів. На жаль, таке регулювання використовується суб'єктами звернення не тільки як підстава відмови у наданні відомостей на адвокатський запит, а інколи – ініціювання питання про дисциплінарну відповідальність адвоката⁵. В аспекті можливості отримання інформації, яка по своїй суті може відноситись до конфіденційної заслуговує на увагу позиція адвокатів В. Клочкова та А. Гурської (щодо необхідності запитувати не інформацію про особу, а інформацію про дії відповідного органу по реєстрації чи по внесенню відповідних даних чи по розгляду певних звернень⁶) та О. Прудкого і І. Гутник (право адвоката на отримання такої інформації залежить від правильного формулювання ним вимог запиту та надання підтвердження згоди клієнта на збір відповідної інформації)⁷.

Різновидом інформації з обмеженим доступом є таємна, розголошення якої може завдати шкоди особі, суспільству і державі. Відповідно до положень Закону України «Про доступ до публічної інформації» порядок доступу до такої інформації регулюється спеціальними законами. Як зазначається в 5.10 згадуваної постанови Пленуму⁸, таємною інформація може визначатись виключно законом. Незважаючи на таке нормативне регулювання, а також те, що правовий режим таємної інформації є одним з найбільш досліджуваних в юридичній літературі, вважаємо за можливе погодитись із твердженням Д.В. Коц, за яким таємна інформація є найменш врегульованою, оскільки лише такі її види, як державна та банківська таємниця, є найбільш визначеними на рівні законодавчих та підзаконних актів, тоді як лікарська таємниця, таємниця усиновлення (удочеріння), адвокатська таємниця, таємниця вчинення нотаріальних дій, таємниця голосування та інші визначені законами таємниці не є достатньо врегульованими на рівні закону, а тому виникає багато питань щодо порядку віднесення та доступу до них⁹.

¹ Про практику застосування адміністративними судами законодавства про доступ до публічної інформації: постанова Пленуму Вищого адміністративного суду України від 29 вересня 2016 року № 10. URL: http://www.vasu.gov.ua/plenum/post_plenum/postanova_plenumu_10_29-09-2016/

² Колос Ю., Бортман О. Адвокатський запит: надати чи відмовити? *Юридична газета ONLINE*. 2018. № 21-22 (623-624). URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/inshe/advokatskiy-zapit-nadati-chi-vidmoviti.html>

³ Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Жашківської районної ради Черкаської області щодо офіційного тлумачення положень частин першої, другої статті 32, частин другої, третьої статті 34 Конституції України від 20 січня 2012 року № 2-рп/2012. *Офіційний вісник України*. 2012. № 9. Ст. 10.. 10

⁴ Грабовський Ю.Л. Адвокатський запит як засіб отримання адвокатської інформації. *Інформація і право*. 2015. № 2. С. 36.

⁵ Рішення Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури від 11 січня 2019 року № IV-011/2019. URL: <https://vkdka.org/rishennya-iv-0112019-u-spravi-za-skargoyu-na-rishennya-distsiplinarnoji-palati-kvalifikatsijno-distsiplinarnoji-komisiji-advokaturi-m-kijeva-98-vid-11-sichnya-2019-roku-pro-vidmovu-u-porushenni/>

⁶ Клочков В., Гурська А. Неправомірна відмова в наданні відповіді на адвокатський запит. *Юридична газета ONLINE*. 2015. 25 травня.. URL: <http://yur-gazeta.com/publications/practice/sudova-praktika/-nepravomirna-vidmova-v-nadanni-vidpovidi-na-advokatskiy-zapit.html>

⁷ Прудкий О., Гутник І. Адвокатський запит: ефективність інструменту. *Юридична газета ONLINE*. 2018. № 51-52. URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/sudova-praktika/advokatskiy-zapit-efektivnist-instrumentu.html>

⁸ Про практику застосування адміністративними судами законодавства про доступ до публічної інформації: постанова Пленуму Вищого адміністративного суду України від 29 вересня 2016 року № 10. URL: http://www.vasu.gov.ua/plenum/post_plenum/postanova_plenumu_10_29-09-2016/

⁹ Коц Д.В. Теоретико-правові засади інформації з обмеженим доступом. *Вісник НТУУ «КПІ» Політологія. Соціологія. Право*. 2019. № 2. С. 110.

Проблема полягає не лише в тому, що тільки видів таємної інформації є декілька десятків (лише ст. 162 КПК України вказує на 9 різновидів відомостей, які відносяться до охоронюваної законом таємниці), а насамперед в проблемі практичної реалізації доступу до такої інформації. Ми не піддаємо сумніву можливість звернення адвоката із клопотанням про тимчасовий доступ до речей і документів (в кримінальному судочинстві), або ж тимчасове вилучення доказів для дослідження в суді (щодо інших різновидів судочинства), в той же час доступ до деяких видів такої таємниці (зокрема, держаної) є ускладненим, оскільки, як слушно зазначають науковці, оформлення допуску до неї є проблематичним, виходячи, навіть, із строків його оформлення та пропонують спростити порядок отримання допуску захисника до державної таємниці¹⁰.

В юридичній літературі пропонуються різні варіанти розширення можливості адвоката отримувати інформацію з обмеженим доступом, в тому числі й тієї, що містить державну таємницю:

- шляхом судового санкціонування отримання адвокатом відповіді на запит¹¹;
- через посередництво нотаріуса, який буде отримувати відповідь на запит та вирішувати чи передати її адвокату¹²;
- шляхом отримання від адвоката розписки про нерозголошення таких відомостей тощо.

Кожен з вказаних варіантів має свої позитивні та негативні аспекти, і ми не піддаємо сумніву, що встановлення особливого, спеціального режиму охорони таємниць вимагає особливої уваги з боку держави, відсутність якого може поставити під загрозу безпеку та незалежність держави, права та законні інтереси громадян тощо¹³. В той же час потрібно врахувати, що українське законодавство визначає можливість отримання інформації з обмеженим доступом (зокрема, таємної) не тільки за рішенням суду, але й на вимогу інших органів (у порядку передбаченому спеціальним законом може бути отримано доступ до нотаріальної, банківської таємниці, таємниці страхування тощо), що можуть фактично виступати як процесуальні опоненти адвоката. На нашу думку, така позиція українського законодавця робить нерівноправними процесуальні можливості сторін (зокрема, обвинувачення та захисту) щодо формування доказової бази, тим самим порушуючи принцип змагальності, який приманний всім видам процесуального судочинства. Ми не применшуємо значення можливості адвоката отримати відомості, які містять інформацію з обмеженим доступом шляхом подання вищевказаного клопотання про тимчасовий доступ до документів (витребування доказів), проте, як слушно відмічає А.В. Рагулін, принципове значення має право на самостійне розпорядження отриманою інформацією¹⁴, що є необхідним для визначення характеру запитуваної ним інформації, задля виключення можливості зашкодити інтересам його клієнта.

Хоч деякі науковці і притримуються позиції, що надання доступу адвоката до інформації з обмеженим доступом може як негативно вплинути на її збереження, а інтереси адвоката та його клієнта не можуть переважати над інтересами держави, яка охороняє ці відомості¹⁵, так і вказують на можливі випадки зловживання адвокатами своїми правами¹⁶. В даному випадку вважаємо за необхідне виходити з балансу інтересів суспільства (щодо збереження інформації з обмеженим доступом) та клієнта адвоката, який звертається до відстоювання своїх прав до особи, на яку покладено виконання конституційного обов'язку щодо надання правничої допомоги на професійній основі. До того ж перевищувати повноваження (зловживати правами) можуть не тільки адвокати, але й посадові (службові) особи, які мають доступ до такої інформації, що, на жаль, неодноразово мало місце. Крім цього, адвокати також можуть бути притягнуті до відповідальності за порушення режиму збереження інформації з обмеженим доступом, в тому числі й до дисциплінарної.

Тож позитивним є досвід зарубіжних країн, які не тільки прирівнюють запит адвоката до запиту судді (як ми уже відмічали, це закріплено в ряді штатів США¹⁷), або ж взагалі статус адвоката до статусу судді

¹⁰ Погорецький М. Захисник – суб'єкт доказування на досудовому провадженні за чинним КПК України: проблемні питання. *Актуальні питання державотворення в Україні*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. присвяч. Дню науки юридичного ф-ту Київського нац. ун-ту ім. Т. Шевченка (м. Київ, 23 травня 2014 р.). Київ: Прінт-Сервіс, 2014. С. 481.

¹¹ Вільчик Т.Б. Адвокатура як інститут реалізації права на правову допомогу: порівняльно-правовий аналіз законодавства країн Європейського Союзу та України: дис. ... доктора юрид. наук: 12.00.10. Харків, 2016. С. 16.

¹² Леонтьев А.В. Участие адвоката-защитника в доказывании по уголовным делам. М.: Издательский дом, 2014. С. 138.

¹³ Макушкина Е.Э. Пределы реализации адвокатом права на сбор доказательств. *Вестник Томского государственного университета*. 2007. № 297. С. 216.

¹⁴ Рагулин А.В. Новый законопроект об адвокатском запросе не способен достичь поставленных в нем целей и задач! *Евразийская адвокатура*. 2016. № 1 (20). С. 57.

¹⁵ Краскова И.С. Защитник как субъект доказывания на досудебных стадиях уголовного процесса: дисс. ... канд. юрид. наук.: 12.00.09. М., 2008. С. 94.

¹⁶ Папулова З.А. Адвокатский запрос = Attorney request: проблемы эффективной реализации. *Адвокатская практика*. 2017. № 4. С. 63.

¹⁷ Боннер А. Реформа адвокатского запроса. *Закон*. 2014. № 9. С. 26.

(ст. 29 Закону Республіки Болгарія «Про адвокатуру»¹), але й суттєво розширюють можливість адвоката отримати доступ до такої інформації (вірменські адвокати наділяються правом вимагати у різних організацій документи, якщо вони не містять державної або службової таємниці – п. 1 ч. 6 ст. 71 КПК Республіки Вірменія², тоді як казахські – взагалі наділяється правом знайомитися з інформацією, що становить державні секрети, а також містить військову, комерційну, службову та іншу охоронювану законом таємницю, якщо це необхідно для здійснення захисту чи представництва при проведенні дізнання, попереднього слідства, в суді, в порядку, передбаченому законами – п. 8 ч. 3 ст. 33 Закон Республіки Казахстан «Про адвокатську діяльність і юридичну допомогу»³).

Висновки. Все це вказує на нагальну потребу в розширенні можливостей адвоката щодо отримання інформації з обмеженим доступом за його запитом, в тому числі й шляхом закріплення в профільному законі чіткого як переліку всіх видів інформації, що не може бути безпосередньо надана на його запит, так і процедури отримання доступу до неї.

Адвокатський запит не може стосуватися як надання консультацій і роз'яснень положень законодавства (адвокат є сам фахівцем у галузі права), так і можливості отримання інформації (документів) з обмеженим доступом (щодо надання конфіденційної, службової або ж таємної інформації), але тільки за умови дотримання відповідних умов.

Практичними порадами в контексті реалізації права на адвокатський запит є:

- щодо будь-якої інформації з обмеженим доступом – адвокат вправі вимагати надати йому як копію документа, оригінал якого хоча і містить таку інформацію, але є можливість її видалення (без спотворення змісту інформації), так і витяг із документу (без зазначення інформації, доступ до якої обмежено);
- щодо службової інформації – доцільним є ознайомлення з відповідним переліком відомостей, доступ до якого не може бути обмежений;
- щодо конфіденційної інформації – практичною є порада ставити питання про отримання інформації саме про дії певного органу щодо внесення даних про особу або розгляду відповідних звернень.

Анотація.

В даній статті було здійснено теоретико-прикладне дослідження позиції законодавця та різних підходів науковців щодо практичних проблем реалізації права адвоката на запит. Розкривається сутність конфіденційної, службової та таємної інформації, в також аналізується можливість отримання такої інформації за адвокатським запитом. Аргументується позиція про існування нагальної потреби в розширенні можливостей адвоката щодо отримання інформації з обмеженим доступом за його запитом, в тому числі й шляхом закріплення в профільному законі чіткого як переліку всіх видів інформації, що не може бути безпосередньо надана на його запит, так і процедури отримання доступу до неї.

Annotation.

This article has been implemented theoretical and applied research of the position of the legislator and different approaches of scientists on the practical problems of exercising the right of a lawyer on request. The essence of confidential, official and secret information is revealed, and the possibility of obtaining such information at the request of a lawyer is also analyzed. The position that there is an urgent need to expand the lawyer's ability to obtain information with limited access at his request, including by enshrining in the relevant law a clear list of all types of information that cannot be directly provided at his request, and procedures for obtaining access to it.

References:

1. Заборовський В.В., Стойка А.В. Право на адвокатський запит як один із основних елементів забезпечення належної реалізації конституційного права особи на професійну правничу допомогу. *Конституційно-правове будівництво на зламі епох: пошуки оптимальних моделей*: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Ужгород, 3-4 травня 2019 р.). Ужгород: Ужгородський національний університет, 2019. С. 160-164.
2. Заборовский В.В. Правовой анализ некоторых аспектов права адвоката на адвокатский запрос по законодательству Украины. *Евразийская адвокатура*. 2014. № 2 (9). С. 48-51.

¹ Закон за адвокатурата: Законъте приет от 41-ото Народно събрание на 22 ноември 2012 г. URL: <https://www.lex.bg/laws/ldoc/2135486731>

² Уголовно-процессуальный кодекс Республики Армения от 1 июля 1998 года. URL: <https://www.arlis.am/DocumentView.aspx?docid=82645>

³ Об адвокатской деятельности и юридической помощи: Закон Республики Казахстан от 5 июля 2018 года № 176-VI ЗРК. URL: https://online.zakon.kz/m/Document/?doc_id=33024087#sub_id=330000

3. Заборовський В.В. Адвокатський запит у світлі прийняття Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». *Вісник Запорізького національного університету: збірник наукових праць. Юридичні науки*. Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2013. № 1(II). С. 24-27.
4. Богданова Л.И. Проблемы применения адвокатского запроса. *Вопросы науки и образования*. 2017. № 14 (26). С. 52-54
5. Кобылинская С.В., Пастухов М.М. Проблемы реализации адвокатом права на получение сведений и информации посредством адвокатского запроса. *Аграрное и земельное право*. 2018. № 6. С.73-77.
6. Папулова З.А. Адвокатский запрос = Attorney request: проблемы эффективной реализации. *Адвокатская практика*. 2017. № 4. С. 61-63.
7. Булычев Е.Н., Парвазова Д.Р. Проблемы реализации адвокатом права на получение сведений и информации посредством адвокатского запроса. *Евразийская адвокатура*. 2017. № 2 (27). С. 47-51.
8. Про інформацію: Закон України від 2 жовтня 1992 р. № 2657-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 48. Ст. 650.
9. Сізнцова Ю.Ю. Відповідь на адвокатський запит: проблеми та шляхи їх вирішення. *Порівняльно-аналітичне право*. 2017. № 4. Ст. 312-314.
10. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суд від 26 листопада 2019 року. URL: reyestr.court.gov.ua/Review/85933915
11. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суд від 25 квітня 2018 року, справа №826/22531/15. URL: reyestr.court.gov.ua/Review/73700877
12. Постанова Шостого апеляційного адміністративного суду від 01 жовтня 2019 року, справа № 826/3857/18. URL: reyestr.court.gov.ua/Review/84675567
13. Про практику застосування адміністративними судами законодавства про доступ до публічної інформації: постанова Пленуму Вищого адміністративного суду України від 29 вересня 2016 року № 10. URL: http://www.vasu.gov.ua/plenum/post_plenum/postanova_plenumu_10_29-09-2016/
14. Постанова Великої палати Верховного Суду від 22 травня 2018 року, справа №800/592/17. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/74537198>
15. Колос Ю., Бортман О. Адвокатський запит: надати чи відмовити? *Юридична газета ONLINE*. 2018. № 21-22 (623-624). URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/inshe/advokatskiy-zapit-nadati-chi-vidmoviti.html>
16. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Жашківської районної ради Черкаської області щодо офіційного тлумачення положень частин першої, другої статті 32, частин другої, третьої статті 34 Конституції України від 20 січня 2012 року № 2-рп/2012. *Офіційний вісник України*. 2012. № 9. Ст. 10.
17. Грабовський Ю.Л. Адвокатський запит як засіб отримання адвокатської інформації. *Інформація і право*. 2015. № 2. С. 36.
18. Рішення Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури від 11 січня 2019 року № IV-011/2019. URL: <https://vkdka.org/rishennya-iv-0112019-u-spraviv-za-skargoyu-na-rishennya-distsiplinarnoji-palati-kvalifikatsijno-distsiplinarnoji-komisiji-advokaturi-m-kijeva-98-vid-11-sichnya-2019-roku-pro-vidmovu-u-porushenni/>
19. Клочков В., Гурська А. Неправомірна відмова в наданні відповіді на адвокатський запит. *Юридична газета ONLINE*. 2015. 25 травня.. URL: <http://yur-gazeta.com/publications/practice/sudova-praktika/-nepravomirna-vidmova-v-nadanni-vidpovidi-na-advokatskiy-zapit.html>
20. Прудкий О., Гутник І. Адвокатський запит: ефективність інструменту. *Юридична газета ONLINE*. 2018. № 51-52. URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/sudova-praktika/advokatskiy-zapit-efektivnist-instrumentu.html>
21. Коц Д.В. Теоретико-правові засади інформації з обмеженим доступом. *Вісник НТУУ «КПІ» Політологія. Соціологія. Право*. 2019. № 2. С. 107-111.
22. Погорецький М. Захисник – суб'єкт доказування на досудовому провадженні за чинним КПК України: проблемні питання. *Актуальні питання державотворення в Україні: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. присвяч. Дню науки юридичного ф-ту Київського нац. ун-ту ім. Т. Шевченка (м. Київ, 23 травня 2014 р.)*. Київ: Прінт-Сервіс, 2014. С. 480-483.
23. Вільчик Т.Б. Адвокатура як інститут реалізації права на правову допомогу: порівняльно-правовий аналіз законодавства країн Європейського Союзу та України: дис. ... доктора юрид. наук: 12.00.10. Харків, 2016. 490 с.
24. Леонтьев А.В. Участие адвоката-защитника в доказывании по уголовным делам. М.: Издательский дом, 2014. 240 с.
25. Макушкина Е.Э. Пределы реализации адвокатом права на сбор доказательств. *Вестник Томского государственного университета*. 2007. № 297. С. 214-218.
26. Рагулин А.В. Новый законопроект об адвокатском запросе не способен достичь поставленных в нем целей и задач! *Евразийская адвокатура*. 2016. № 1 (20). С. 56-62.
27. Краскова И.С. Защитник как субъект доказывания на досудебных стадиях уголовного процесса: дисс. ... канд. юрид. наук.: 12.00.09. М., 2008. 164 с.

28. Боннер А. Реформа адвокатского запроса. *Закон*. 2014. № 9. С. 24-37.
29. Закон за адвокатурата: Законът е приет от 41-ото Народно събрание на 22 ноември 2012 г. URL: <https://www.lex.bg/laws/ldoc/2135486731>
30. Уголовно-процессуальный кодекс Республики Армения от 1 июля 1998 года. URL: <https://www.arlis.am/DocumentView.aspx?docid=82645>
31. Об адвокатской деятельности и юридической помощи: Закон Республики Казахстан от 5 июля 2018 года № 176-VI ЗПК. URL: https://online.zakon.kz/m/Document/?doc_id=33024087#sub_id=330000

Viktor Zaborovskyy,

*Full professor, Doctor of Juridical Science,
Professor of the Department of Civil Law and Procedure,
Uzhhorod national University
orcid.org/0000-0002-5845-7535*

Sibilla Buletsa,

*Full professor, Doctor of Juridical Science,
Head of the Department of Civil Law and Procedural law,
Uzhhorod national University
orcid.org/0000-0001-9216-0033*